

СТАНОВИЩЕ¹

на представените трудове за участие в конкурс за академичната длъжност ДОЦЕНТ /ПРОФЕСОР по професионално направление 3.5. Обществени комуникации и информационни науки (Международна журналистика), обявен от СУ „Св. Климент Охридски“ в ДВ, бр. 99 от 20.11.2020 г.

Рецензент: доц. д-р Иво Стефанов Инджов

Кандидат/и: гл. ас. д-р Ралица Цветанова Ковачева

I. Оценка на научните и на практическите резултати и приноси на представената за участие в конкурса научно-образователна продукция

Д-р Ралица Ковачева, главен асистент във ФЖМК на СУ „Св. Климент Охридски“, е един от малкото утвърдени изследователи в сферата на международната журналистика в България, която е почти бяло петно в родното медиазнание. Характерно за научното ѝ творчество е съчетаването на изследователска дистанцираност с точен журналистически поглед към изследваните проблеми вследствие на дългогодишната ѝ практика като журналист и мениджър в медии.

Д-р Ковачева участва в конкурса с 19 научни публикации като е акцентирала върху 13 от тях, публикувани през последните няколко години. Сред тях са две монографии и две глави от книги, една от които е част от сборник, издаден от Cambridge Scholars Publishing. Представени са 13 авторски цитирания. Плюс на кандидатурата са и четирите цитирания на медийни публикации в системата на Web of Science Clarivate Analytics, както и шестте в Scopus ELSEVIER. Приложени са и доказателства за сериозна научно-приложна дейност, най-актуалното от които е участие в изследователски проект за значимите проблеми с обществения характер на обществените медии в България.

Д-р Ковачева е автор на научни работи за различни аспекти на международната журналистика като по правило фокусира изследователския си интерес и върху българските измерения на проучваните проблеми. В монографията (*хабилитационния труд*) „Новините от света. За смисъла и ползите от международната журналистика“ (*приложение 16/1*) тя пледира убедено за реабилитиране на значението на „външните“ новини в противовес на наложилата се практика в журналистическите медии. Защото, както правилно отбелязва, „формалното разделяне на новините само по признака „произход“ (у нас или в чужбина) и определянето на „вътрешните“ новини като по-важни от „външните“ поради националната принадлежност и физическата близост до аудиторията, водят до изкривявания както в дневния ред на новините, така и в рамкирането им, което пречи да бъде преценена и представена на аудиторията реалната значимост на събитията. Да не говорим, че с развитието на глобализацията и на новите технологии представите ни за „близо“ и „далеч“ са драстично променени“ (с. 7). В монографията е анализирана и необходимостта от адаптирането на утвърдени понятия, концепции и теории за международната журналистика и международните новини („сферите на Халин“, определянето на дневния ред, информационните ценности, етноцентризмът и др.).

Изследването съдържа следните по-важни научни приноси:

- открояване на петте водещи според автора фактора за актуалното състояние на международната журналистика: постистината, политическата поляризация, политиката на идентичността, популизмът и пропагандата.
- акцентирание върху многоаспектното влияние на социалните медии върху медийните организации и журналистиката, вкл. чрез ключовото качество на първите като посредник между медиите и публиката.
- сполучлив опит за систематизиране на руската и проруската пропаганда в България, с отчитане на нейната мултивариантност и многостепенност. Темата е застъпена и в други авторски публикации. В книгата „Медиатизираното измерение на външната политика“ (в съавторство с Мария Нейкова, *приложение 16/3*) на базата на емпирични данни са анализирани основните тези на проруската пропаганда в България, артикулирани от политически актьори в телевизионния ефир.

¹ Забележка: Препоръчителен обем на становището – 2-3 стандартни страници.

Д-р Ковачева е може би единственият представител на медиазнанието и на социалните науки в България въобще, който изследва задълбочено проблема за европейската медийна публичност (като работи с наложилите се англосаксонски термин „европейска публична сфера“). Наличието на витална европейска публичност е неотменимо условие за оцеляването и по-нататъшното демократизиране на ЕС. Част от научния дискурс са споровете дали тази публичност трябва да е национално детерминирана – по подобие на националните публични сфери с критичния и контролен потенциал на медиите, или, както е модерно, да се търсят контурите на една общоевропейска публична сфера, но не по модела „Би Би Си или А Ер Де за цяла Европа“, а като отделни взаимосвързани острови на европейска публичност в днешния глобализиран и мрежови свят.

Ралица Ковачева изследва различни аспекти на темата за европеизацията/периферизацията на публичните сфери и конкретно българския случай в публикации като: „Център и периферия на европеизираните публични сфери“ (монография въз основа на докторската дисертация на автора, приложение 16/2), „Europeanisation and peripheralisation of Bulgarian public sphere“ (приложение 16/4), „Център и периферия на европеизираните публични сфери“ (приложение 16/9), „Брекзит – можем ли да го предвидим“ (приложение 16/10).

В монографията проблематиката е анализирана в парадигмата на европеизираните национални публични сфери, които са разглеждани като мрежа, в която водещи са техните реални проявления. Изследването се занимава с въпроса как процесът на диференцирана интеграция в ЕС се отразява върху европеизацията на националните публични сфери (на базата на богат теоретичен обзор в рамките на съюза са обособени „дискурсивно ядро“, „дискурсивна полупериферия“ и „дискурсивна“ периферия). Въз основа на проведено самостоятелно емпирично проучване (вж. по-долу) е аргументирана принадлежността на България в т. нар. дискурсивна периферия – състояние, което кореспондира с многобройните проблеми в процеса на европейска интеграция на България.

Авторът разглежда процесът на периферизация като обратен на процеса на европеизация по показатели като: „слаба видимост на европейските теми (като количество, но най-вече като качество на информацията); ниска степен на представеност на европейския дневен ред...; висока степен на представеност на националните институционални говорители... Европейските представители са представени неравнопоставено спрямо националните. Граждански актьори почти липсват; ниско ниво на вътрешен плурализъм (представеност на множество различни перспективи, мнения, позиции, в т.ч. редакционни в отделните медии) и др. (с. 240).

Като други научни приноси в монографията могат да бъдат открити проведеното мащабно емпиричното изследване (контент анализ): регистрирани и анализирани са 3356 информационни единици от осем медии – четири български и четири британски, както и открояването въз основа на конкретни данни на лоши медийни практики, които деформират медийното отразяване и се прилагат не само по отношение на европейските теми.

II. Бележки и препоръки

С оглед на акцентите в научните изследвания и творчески търсения на г-жа Ковачева бих ѝ предложил да разглежда „европейските“ новини и като „вътрешни“. България е член на ЕС, а голяма част от законодателството на държавите членки се кове в Брюксел. Възпитаност, това е сериозно предизвикателство и за българската журналистика – ако смени чипа си и започне да възприема случващото се в европейските институции и като национална политика, значително ще нарасне вероятността сложната и често неразбираема евроматерия да бъде „превеждана“ сполучливо на езика на родната аудитория.

III. Заключение

С оглед на солидните академични разработки на д-р Ралица Ковачева, сериозните ѝ научни приноси, стремежа ѝ да изследва непознати за българското медиазнание и журналистическа наука територии, както и заради безспорните ѝ умения да прокарава мостове между теорията и практиката, убедено предлагам на многуважаемото жури да гласува да ѝ бъде присъдена академичната длъжност „доцент“.